

Εισήγηση ΕΔΥΘΕ στην Ημερίδα της ΠΕΔ Θεσσαλίας (20/11/2021)

Η ΕΔΥΘΕ, την οποία στην σημερινή εκδήλωση έχω την τιμή να εκπροσωπώ, από κοινού με τον πρόεδρο του Γεωπονικού Συλλόγου Λάρισας Κ. Γιαννακό, δημιουργήθηκε από παράγοντες της αυτοδιοίκησης, συνεταιριστές, επιμελητήρια, επιστημονικούς συλλόγους, αγροτιστές, επιστήμονες και, με σκοπό την συμβολή μας στην κοινή προσπάθεια επίλυσης του υδατικού προβλήματος της Θεσσαλίας.

Σας παρουσιάζουμε την εισήγηση μας με τίτλο

«Τα έργα, οι δράσεις και οι αναγκαίες πολιτικές ως προοπτική διεξόδου του υδατικού προβλήματος της Θεσσαλίας»

Α. Το υδατικό πρόβλημα της Θεσσαλίας

Τα νερά για την Θεσσαλία αποτελούσαν ανέκαθεν το καθοριστικό στοιχείο για την ασφάλεια της ζωής και των περιουσιών των κατοίκων της, για την ισορροπία των οικοσυστημάτων της καθώς και για τις προοπτικές βιώσιμης ανάπτυξης στην περιοχή μας. Δυστυχώς όμως, το πρόβλημα των υδάτων της Θεσσαλίας παραμένει έως σήμερα άλυτο. Ειδικά κατά τις τελευταίες τρεις δεκαετίες η κατάσταση του επιδεινώνεται με ταχείς ρυθμούς. Συνεχίζεται η ανεπαρκής έως καταστροφική διαχείριση των υδάτων, η κακή κατάσταση μεγάλου αριθμού των υδάτινων οικοσυστημάτων, ενώ παραμένει ως κύριο χαρακτηριστικό το μονίμως ελλειμματικό υδατικό ισοζύγιο στο ΥΔ Θεσσαλίας, κάτι που γεννά ένα πλήθος από αβεβαιότητες και απειλές.

Κυρίαρχο θέμα αποτελεί η **ΑΣΦΑΛΕΙΑ των κατοίκων** από τις δραματικές επιπτώσεις που μπορεί να έχουν τα φαινόμενα της έντονης λειψυδρίας, της ανομβρίας και της παρατεταμένης ΞΗΡΑΣΙΑΣ, για τα οποία απαιτείται η διασφάλιση ισχυρών υδατικών αποθεμάτων, που σήμερα δυστυχώς δεν υφίστανται. Τα ύδατα που θα ταμιευτούν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για πολλαπλές χρήσεις (αρδεύσεις, υδρεύσεις, αποκατάσταση οικολογικής ισορροπίας κ.α).

Το μέγιστο όμως πρόβλημα συνίσταται στην «αφανή» **οικολογική καταστροφή** που συντελείται κατά τις τελευταίες δεκαετίες .

Ως γνωστόν στη Θεσσαλία, με τις διακυμάνσεις που παρατηρούνται την κάθε υδρολογική χρονιά, καταναλώνονται ετησίως (υδατικό «ΑΕΠ») 1.100 έως 1.450 εκατομμύρια κυβικά μέτρα νερού, από τα οποία το 95% αφορούν στην Γεωργία.

Από τις ποσότητες αυτές, συνήθως το 70% προέρχεται από υπόγεια ύδατα, που αντλούνται μέσω 33.000 (περίπου) κατασκευασμένων γεωτρήσεων. Ένα σημαντικό μέρος αυτών των υδάτων προέρχονται από μόνιμα (μη

ανανεούμενα) υδατικά αποθέματα, τα οποία εκ των πραγμάτων μειώνονται διαρκώς. Παράλληλα, το συσσωρευμένο επί δεκαετίες υδατικό έλλειμμα υπόγειων υδάτων, ανέρχεται στην εκπληκτική ποσότητα των 3.000 εκ. κ. μ. νερού, κάτι που απειλεί – κυριολεκτικά – με κατάρρευση τα υπόγεια υδατικά οικοσυστήματα.

Οι σχετικές υπουργικές αποφάσεις «επιβάλλουν» την αναπλήρωση των υδάτων αυτών και την σταδιακή αποκατάσταση της ισορροπίας στα οικοσυστήματα, με την παροχή επιφανειακών υδάτων που θα μειώσουν τις αντλήσεις και με την υποχρέωση της Πολιτείας να επανατροφοδοτήσει (τεχνητός εμπλουτισμός) τους υδροφορείς, μειώνοντας σταδιακά το έλλειμμα έως την πλήρη αποκατάσταση των οικοσυστημάτων.

Δυστυχώς, τίποτε απολύτως δεν κινείται στην κατεύθυνση αυτή, αντίθετα το έλλειμμα συνεχώς διευρύνεται. Στην πραγματικότητα μια εν δυνάμει οικολογική καταστροφή συντελείται στην Θεσσαλία, δίπλα μας και «κάτω από τα πόδια μας», χωρίς όμως να γίνεται ορατή με άμεσο τρόπο από τους πολίτες.

Πολύ σοβαρές είναι και οι επιπτώσεις στην Γεωργία όπου παρατηρείται η απουσία στοχευμένης πολιτικής για εξασφάλιση νερών άρδευσης, που θα μπορούσε αφενός να επιφέρει μείωση του κόστους παραγωγής με παράλληλη αύξηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και του αγροτικού εισοδήματος, αφετέρου θα μπορούσε να συμβάλει στην υποκατάσταση του καταστροφικού μοντέλου των υπεραντλήσεων μόνιμων αποθεμάτων από τους υπόγειους υδροφορείς.

Προφανώς όμως οι συνέπειες δεν περιορίζονται αποκλειστικά και μόνο τον πρωτογενή τομέα, αλλά επεκτείνονται και σε όλα τα επίπεδα των οικονομικών δραστηριοτήτων της Θεσσαλίας (και όχι μόνο), επηρεάζοντας τομείς και ζητήματα όπως μεταποίηση, βιομηχανία, μεταφορές, εμπόριο, απασχόληση, εισόδημα κλπ.

B. Υπάρχει διέξοδος :

Η βασική ιδέα είναι ότι τα προβλήματα που εντελώς συνοπτικά περιγράψαμε μπορούν μεσοπρόθεσμα να αντιμετωπισθούν με ταυτόχρονες δράσεις προς δύο κατευθύνσεις : Αφενός με την επίμονη εφαρμογή ενός προγράμματος εξοικονόμησης νερού, με στόχο την μείωση της ζήτησης, δηλαδή των καταναλώσεων, τουλάχιστον κατά 15% - 20%, αφετέρου με την σταδιακή αύξηση της προσφοράς, αξιοποιώντας συνδυαστικά όλες τις προσφερόμενες δυνατότητες ταμίευσης επιφανειακών υδάτων, ώστε να ανατραπεί η καταστροφική αναλογία χρήσης υπόγειων έναντι επιφανειακών υδάτων.

Ειδικά η επίτευξη του στόχου της εξοικονόμησης νερού συνεπάγεται την εκπόνηση και εφαρμογή ενός σχεδίου για αντικατάσταση των απαρχαιωμένων έργων μεταφοράς με κλειστούς αγωγούς .

Επιβάλλεται επίσης η θέσπιση κανόνων ελέγχου, οι μετρήσεις κατανάλωσης νερού, η καλή διοίκηση κ.α. Για όλα αυτά δυστυχώς δεν έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες, η κατάσταση παραμένει στάσιμη, ενώ κάποιοι, συνειδητά και αποπροσανατολιστικά, προσπαθούν να «φορτώσουν» τα προβλήματα αποκλειστικά στους αγρότες, προσφέροντας άλλοθι στην εκκωφαντική απουσία πρωτοβουλιών από τις κυβερνήσεις.

Από τα παραπάνω προκύπτει πως όσο επίμονα και συστηματικά οφείλουμε να επικεντρώσουμε την προσπάθειά μας στο σκέλος της ζήτησης, άλλο τόσο θα πρέπει να εξαντλήσουμε ΟΛΕΣ ΑΔΙΑΚΡΙΤΩΣ και χωρίς εξαιρέσεις, τις δυνατότητες που μας προσφέρονται στο σκέλος της προσφοράς, σε όλα τα μήκη και τα πλάτη των Θεσσαλικών ορεινών όγκων. Αλλιώς οδηγούμαστε αντικειμενικά σε περαιτέρω υπερεκμετάλλευση των υπόγειων υδροφορέων.

Ανάλογα θετικά αποτελέσματα από τις ταμιεύσεις αυτές θα επέλθουν και στην προστασία των επιφανειακών υδατικών οικοσυστημάτων (ποτάμια, λίμνες), τα οποία κάθε χρόνο κατά την αρδευτική περίοδο «στεγνώνουν», δηλαδή καταστρέφεται το οικοσύστημα και επανέρχεται μερικώς κατά την περίοδο των βροχών. Και όλα αυτά συμβαίνουν επειδή τα πάντα υποτάσσονται, χωρίς εναλλακτική διέξοδο, στην κάλυψη των αναγκών της γεωργίας, ενώ οι καταστροφές που προκαλούνται καθιστούν τους αγρότες μας «θύτες» και «θύματα» ταυτόχρονα.

Συνοπτικά, με τα έργα ταμιεύσεων και μεταφοράς επιφανειακών νερών θα μπορέσουμε να υποκαταστήσουμε ένα σημαντικό αριθμό γεωτρήσεων και ταυτόχρονα να προστατεύσουμε το περιβάλλον μας, αποφεύγοντας με τον τρόπο αυτό να μειώσουμε αρδευόμενες παραγωγικές εκτάσεις, να φτωχοποιήσουμε χιλιάδες αγροτικά νοικοκυριά και να ακυρώσουμε τις προοπτικές μιας βιώσιμης και αποδοτικής Γεωργίας.

Όλες οι παραπάνω σκέψεις οδηγούν επίσης στην απόλυτα αναγκαία εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου (masterplan), ώστε όλα όσα προαναφέραμε να μούνε σε «μια σειρά» και να διευκολυνθεί η ένταξη έργων (βάσει ουσιαστικών κριτηρίων και χωρίς πελατειακές η/και τοπικιστικές λογικές) . Και στο σημείο αυτό ας μας επιτραπεί να διατυπώσουμε μερικές παρατηρήσεις :

α) Μόλις πριν λίγες ημέρες, σε ειδική εκδήλωση παρουσία του Πρωθυπουργού, ανακοινώθηκε το «σχέδιο ανασυγκρότησης της Β. Ευβοίας, ως ένα μοντέλο ολιστικής ανάπτυξης» όπως το παρουσίασαν οι διοργανωτές. Ως πρώτη και κύρια μελέτη στο σχέδιο αυτό ανακοινώθηκε η «εκπόνηση συνολικού master plan». Και προκύπτει ένα εύλογο ερώτημα, γιατί όλες οι τελευταίες κυβερνήσεις, για το τόσο σύνθετο και πολυπαραμετρικό υδατικό πρόβλημα της Θεσσαλίας, δεν εκπόνησαν ένα αντίστοιχο «ολιστικό» master plan και περιορίζονται στο να παρουσιάζουν αποσπασματικά κάποιες λίστες έργων, που και αυτές συχνά τροποποιούνται με τις εκάστοτε κυβερνητικές αλλαγές ;

Επίσης, πόσο δύσκολο θα ήταν, από τα τέσσερα (4) δισεκατομμύρια που πρόσφατα ανακοινώθηκε (Υπουργός ΥΠΑΑΤ/ 8 Νοεμβρίου 2021) ότι θα διατεθούν για «το μεγαλύτερο ολοκληρωμένο πρόγραμμα αρδευτικών έργων που έχει γίνει ποτέ στην Ελλάδα», να διατεθεί ένα μικρό ποσό για την εκπόνηση του καθόλα αναγκαίου masterplan της Θεσσαλίας ;

β) Αλλά και εάν υποθέσουμε ότι είχε εκπονηθεί ένα τέτοιο πλάνο, άραγε πόσα και ποια από τα έργα (χρήσιμα χωρίς αμφιβολία) από τις λίστες που ανακοινώθηκαν για τη Θεσσαλία, θα είχαν την αντίστοιχη προτεραιότητα ένταξης στο πρόγραμμα και θα προχωρούσε η υλοποίησή τους, σε σχέση με κάποια άλλα που «απουσιάζουν» από την σχετική λίστα ;

Κατά την άποψη μας για τα νερά της Θεσσαλίας επιβάλλεται επείγοντως να υπάρξει αποφασιστική πολιτική βούληση, πολιτικό και τεχνοκρατικό σχέδιο, παράλληλα με τον αναγκαίο θεσμικό εκσυγχρονισμό και την βελτίωση της λειτουργίας του τομέα διαχείρισης υδάτων, καθώς και την δημιουργία φορέα διαχείρισης με συμμετοχή των χρηστών (ύδρευση, άρδευση, βιομηχανία κλπ.), όπως συμβαίνει σε πλήθος άλλων χωρών στην ΕΕ και τον κόσμο ολόκληρο , έτσι ώστε και η Ελλάδα, στον τομέα της διαχείρισης υδάτων, να γίνει επιτέλους μία φυσιολογική χώρα. Αναγκαία επίσης θεωρείται η άμεση ενίσχυση των δομών και υπηρεσιών στον τομέα αυτό, όπως και ο πολιτικός συντονισμός στην όλη προσπάθεια (για παράδειγμα, στη Β. Εύβοια και πάλι, ο πρωθυπουργός ανέθεσε τον αντίστοιχο συντονιστικό ρόλο σε έμπειρο τεχνοκράτη, πρώην δήμαρχο και πρώην υπουργό).

Συμπερασματικά, στο ευαίσθητο πρόβλημα των υδατικών πόρων στη Θεσσαλία, η Πολιτεία δεν έχει ακόμη αποκτήσει τον κατάλληλο βηματισμό, δρα και κινείται αποσπασματικά αλλά και αναποτελεσματικά, χωρίς να «διαβάζει» συνολικά την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί και χωρίς την απαραίτητη τόλμη για σημαντικές αποφάσεις.

Γ. Τα έργα Άνω Αχελώου

Είναι γνωστό ότι η ενίσχυση του υδατικού δυναμικού της ΛΑΠ Πηνειού από νερά της ΛΑΠ Αχελώου ανάγεται ιστορικά στην δεκαετία του 1960, με κυβερνητική επιλογή εκείνης της περιόδου, αποφασίστηκε να μεταφέρεται από τον (υδροηλεκτρικό) ταμιευτήρα Ν. Πλαστήρα ένα μέρος των υδάτων της ΛΑΠ Αχελώου προς την ΛΑΠ Πηνειού και σε απόσταση 10 – 15 χιλιομέτρων, για άρδευση περίπου 160.000 στρεμμάτων, με ευθύνη διαχείρισης από τον ΤΟΕΒ Ταυρωπού, κάτι που απρόσκοπτα συνεχίζεται έως σήμερα.

Από τον ίδιο ταμιευτήρα, ένα μέρος των μεταφερόμενων υδάτων χρησιμοποιείται για την ύδρευση των πόλεων και οικισμών του Συνδέσμου Ύδρευσης Καρδίτσας. Επιπλέον, τα ύδατα του Ν. Πλαστήρα καλύπτουν συχνά

αρδευτικές ανάγκες έως και τις περιοχές της Ανατολικής Θεσσαλίας (!) ή/και χρησιμοποιούνται ως απόθεμα ασφαλείας σε περιόδους ξηρασίας. Αυτή η πρώτη φάση ενίσχυσης της ΛΑΠ Πηνειού από την γειτονική λεκάνη Αχελώου έχει ήδη εξαντλήσει τα όριά της, αφενός λόγω των δεσμεύσεων που προκύπτουν από την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, αφετέρου λόγω του οικολογικού ορίου που θεσπίστηκε ώστε να προστατεύεται το οικοσύστημα από τις ποικίλες πιέσεις για διεύρυνση της χρήσης των υδάτων του.

Κατά την δεκαετία 1980 δρομολογήθηκε νέα, κατά πολύ μεγαλύτερη, ενίσχυση/μεταφορά από την ΛΑΠ Αχελώου, με την έναρξη κατασκευής των ταμιευτήρων Μεσοχώρας και Συκιάς και της σήραγγας μεταφοράς (μήκους 17,8 χιλιομέτρων), γνωστά ως έργα «εκτροπής Αχελώου», με πρόβλεψη αξιόλογης παραγωγής ΥΗ ενέργειας (αγωγοί προσαγωγής και ΥΗ σταθμοί) σε αμφότερους τους υπό δημιουργία ταμιευτήρες.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 αποφασίστηκε η μεταφορά αυτή να περιοριστεί ποσοτικά το πολύ έως 600 hm³ ανά έτος, οπότε πρακτικά το έργο της ΔΕΗ στην Μεσοχώρα (το οποίο σχεδόν ολοκληρώθηκε το 2001 και έκτοτε, για ποικίλους λόγους, παραμένει αναξιοποίητο), να καταστεί αυτομάτως ένα αμιγώς ΥΗ έργο και χωρίς «δεσμεύσεις» να συγκεντρώνει και να διαθέτει νερά την περίοδο των αρδεύσεων στην ΛΑΠ Πηνειού.

Τα υπόλοιπα έργα Άνω Αχελώου (Συκιά και σήραγγα) συνεχίστηκαν από το Υπουργείο Δημοσίων Έργων με αρκετές διακοπές (κάποιες λόγω τεχνικών και άλλων προβλημάτων στις εργολαβίες, πιο συχνά όμως λόγω ακυρωτικών αποφάσεων αλλά και αποφάσεων αναστολής εργασιών από το ΣτΕ). Σήμερα έχουν φθάσει σε ένα σημαντικό ποσοστό ολοκλήρωσης του φυσικού τους αντικειμένου (65% και 85% αντίστοιχα), παραμένουν όμως ημιτελή και εγκαταλειμμένα.

Είναι γνωστές οι δύο πολιτικές «γραμμές» που έχουν παραχθεί για την μεταφορά (εκτροπή) υδάτων από το «θεσσαλικό» Άνω Αχελώο κατά τα τελευταία 45 χρόνια (από την δεκαετία 1970 !), καθώς και η παντελής απουσία σύγκλισης των δύο αντικρουόμενων απόψεων. Η ιδέα της (πρόσθετης) ενίσχυσης της ΛΑΠ Πηνειού και τα αντίστοιχα έργα έχουν επανειλημμένα έως σήμερα διχάσει Κυβερνήσεις (χαρακτηριστική η αντίθεση ανάμεσα στα ΣΔΛΑΠ 2014 και 2017), βουλευτές (αμέτρητες ώρες συζήτησης στη Βουλή από την δεκαετία 1980 !), καθώς επίσης φορείς, οργανώσεις, τοπικές κοινωνίες, επιστήμονες, ακόμη και τους δικαστές του ΣτΕ !

---

* Είναι γνωστές οι θέσεις οργανώσεων του πρώην Νομού Αιτωλοακαρνανίας που αντιδρούν από την πρώτη στιγμή στην υλοποίηση των έργων Άνω Αχελώου. Προφανώς δεν έχουμε πρόθεση να υπεισέλθουμε σε αντιπαράθεση απόψεων. Παρατηρούμε όμως την εξής αντίφαση : Η χώρας μας, ως

γνωστόν ανέκαθεν αντιμετωπίζει, κατά κανόνα επιτυχώς, πολλά θέματα συν-διαχείρισης υδάτων με γειτονικές χώρες στα βόρεια και ανατολικά σύνορα της (Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Βουλγαρία, Τουρκία), σε ποταμούς όπως ο Αώος, Στρυμόνας, Αξιός, Έβρος κλπ. και μάλιστα σε διάφορες ιστορικές περιόδους, όπου, για γεωπολιτικούς λόγους, οι συνεργασίες ανάμεσα σε ορισμένες χώρες ήταν δυσχερής. Ας σημειωθεί ότι από το 2000, με βάση την Οδηγία 60 της ΕΕ τα ζητήματα των όμορων λεκανών απορροής ποταμών (ΛΑΠ) και των (όμορων) υδατικών διαμερισμάτων (ΥΔ) σε κάθε χώρα αντιμετωπίζονται ενιαία, με διαβούλευση επί των προτεινόμενων ΣΔΛΑΠ, πριν από την έκδοση των σχετικών Υπουργικών αποφάσεων.

Συνεπώς το γεγονός ότι οι εκπρόσωποι (Αυτοδιοίκηση, επιστημονικοί και παραγωγικοί φορείς, εκπρόσωποι παραγωγών ΥΗ ενέργειας κλπ.) των δύο όμορων ΥΔ, δεν έχουν πραγματοποιήσει (με ευθύνη εκατέρωθεν, αλλά και του ΥΠΕΝ, Γραμματεία Υδάτων), την αναγκαία διαβούλευση και συχνά (συνεχίζουν να) επιδίδονται σε «πολεμικούς» τύπου ανακοινώσεις, υπερβαίνει τα όρια του παράδοξου και κρίνεται απαράδεκτη.

Προτείνουμε, χωρίς καμιά καθυστέρηση και υπό την αιγίδα της Γραμματείας Υδάτων, αλλά και χωρίς άσκοπη δημοσιότητα και τυμπανοκρουσίες, την συνάντηση των δύο πλευρών και την από κοινού σύνταξη σχετικού πορίσματος (έστω με διατύπωση των τυχόν διαφορών που δεν θα ξεπεραστούν), το οποίο θα ληφθεί υπόψη από την πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΝ ως προς τις επόμενες κινήσεις του. Προφανώς οι συναντήσεις αυτές θα πρέπει να πραγματοποιούνται σε τακτά διαστήματα, όπως ταιριάζει σε κάθε ευνομούμενη χώρα.

Όπως λοιπόν όλοι γνωρίζουν, οι θέσεις που έχουν διαμορφωθεί είναι οριστικά παγιωμένες. Οι απόψεις και τα κάθε είδους επιχειρήματα, πολιτικά, τεχνικά, επιστημονικά, οικολογικά, νομικά, οικονομικά κλπ. έχουν εδώ και δεκαετίες κατατεθεί, αναλυθεί, αξιολογηθεί.

Για το θέμα αυτό πολύ συχνά μας ρωτάνε : είναι δυνατόν οι υδατικές ανάγκες του ΥΔ Θεσσαλίας να καλυφθούν χωρίς πρόσθετη ενίσχυση μέσω μεταφοράς (εκτροπής) υδάτων από τον Άνω Αχελώο ;

Η απάντηση είναι ΝΑΙ ΜΕ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ.

Ως βασική προϋπόθεση τίθεται η ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΙΚΗ ΜΕΙΩΣΗ της ζήτησης νερού, κυρίως στον πρωτογενή τομέα και τις αρδεύσεις. Και εδώ δεν εννοούμε μόνο την αυτονόητη (και προβλεπόμενη από το ΣΔΛΑΠ) εξοικονόμηση του 15- 20 %, αλλά επιπλέον την διακοπή λειτουργίας σημαντικού αριθμού γεωτρήσεων που, εδώ και χρόνια, αντλούν ανεξέλεγκτα από μόνιμα υπόγεια αποθέματα και οι οποίες πρέπει ΑΜΕΣΑ να υποκατασταθούν από επιφανειακά νερά των νέων ταμιευτήρων που προβλέπονται στο ΣΔΛΑΠ.

Επίσης θα πρέπει να διακοπεί, χωρίς δεύτερη συζήτηση, η βάνουση καταστροφή των ποτάμιων οικοσυστημάτων και λιμνών, όπου και εκεί οι αντλήσεις υπερβαίνουν τα επιτρεπόμενα όρια (το ΣΔΛΑΠ υπολογίζει αυτές τις υπεραντλήσεις σε 200 εκατ. κ. μ. νερού περίπου κάθε χρόνο).

Είναι λοιπόν προφανές ότι κάποια στιγμή θα πρέπει οι αρμόδιοι εκπρόσωποι της Πολιτείας να μιλήσουν στους αγρότες με ΕΙΛΙΚΡΙΝΙΑ, να τους εξηγήσουν

ότι τα υδατικά διαθέσιμα της ΛΑΠ Πηνειού ΔΕΝ μπορούν να ανταποκριθούν σε τόσο υψηλές απαιτήσεις αρδεύσεων.

Κάποιοι φυσικά θα ισχυριστούν ότι το ισχύον ΣΔΛΑΠ (2017) προβλέπει εξισορρόπηση του υδατικού ισοζυγίου, χωρίς μείωση αρδεύσεων και χωρίς ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης από την ΛΑΠ Αχελώου. Η απάντηση όμως είναι ότι αυτή η ιδανική «εξισορρόπηση» θεωρεί ως ΔΕΔΟΜΕΝΗ αφενός την μείωση των καταναλώσεων κατά 15 – 20% , κάτι που σημαίνει την καθιέρωση ελέγχων και περιορισμών, την ενεργοποίηση του διοικητικού μηχανισμού (που στην πραγματικότητα βρίσκεται σε αδυναμία), καθώς βεβαίως (κυρίως αυτό) και την λειτουργία ΟΛΩΝ των νέων σύγχρονων έργων που απαιτούνται για την μεταφορά και διανομή νερού (αρδευτικά δίκτυα), καθώς και την αντικατάσταση όλων των υφισταμένων υποδομών περασμένων δεκαετιών.

Εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ότι αυτή η «προβλεπόμενη» μείωση, για πολλά χρόνια από τώρα, ΔΕΝ πρέπει να θεωρείται δεδομένη.

Επίσης το ισχύον ΣΔΛΑΠ, την οικολογική αποκατάσταση των υπόγειων οικοσυστημάτων και την «αποπληρωμή» των οφειλόμενων ποσοτήτων υδάτων που αντλήθηκαν από μόνιμα μη ανανεώσιμα αποθέματα (εκτίμηση : 3 δις κ. μ. νερού / δεξ προηγούμενα), την παραπέμπει τα επόμενα ...60 χρόνια (δηλαδή 50 εκατ. κ. μ. /έτος), κάτι που κατά την άποψή μας είναι αδιανόητο, τουλάχιστον για όσους διαθέτουν στοιχειώδη οικολογική ευαισθησία.

Πρακτικά λοιπόν , οι προβλέψεις του ισχύοντος ΣΔΛΑΠ για «εξισορρόπηση» του υδατικού ισοζυγίου στηρίζονται σε «ξύλινα πόδια» και αποτελούν ένα ανεφάρμοστο θεωρητικό κατασκεύασμα με, σχεδόν αποκλειστικά, πολιτικές στοχεύσεις.

Παρόλα αυτά, εάν μια κυβέρνηση, όπως και αυτή του Κυρ. Μητσοτάκη, επιλέξει να ασκήσει πολιτική υδάτων στο ΥΔ Θεσσαλίας με βάση το ισχύον ΣΔΛΑΠ, διατηρώντας δηλαδή τις αρδευόμενες εκτάσεις στα σημερινά επίπεδα (έως 2,5 εκατ. στρ.) και προχωρώντας στην υλοποίηση έργων αποκλειστικά εντός της ΛΑΠ Πηνειού, αφήνοντας «εκτός» τα (ημιτελή) έργα Αχελώου, προφανώς μπορεί να το πράξει. Όμως για την περίπτωση αυτή, θα υπενθυμίσουμε σε όλους ότι ο ποταμός Αχελώος στη θέση Συκιά είναι εδώ και 35 χρόνια, «μπαζωμένος» λόγω της κατασκευής του προφράγματος του ομώνυμου έργου. Ομοίως «μπαζωμένος» και ο παραπόταμος Κουμπουργιαννίτης που εκβάλλει στο ίδιο σημείο. Σήμερα η ροή των υδάτων και στους δυο ποταμούς «εξυπηρετείται» (τρόπος του λέγειν δηλαδή) με δυσκολία από παράπλευρους αγωγούς (bypass) μέσα στον ορεινό όγκο, που κατασκευάστηκαν προσωρινά (!) ,για λίγα χρόνια, έως ότου ολοκληρωθούν τα

έργα. Τώρα όμως, με την παρέλευση τριών δεκαετιών, και αυτοί οι αγωγοί χαρακτηρίζονται από σημαντικό βαθμό έμφραξης λόγω φερτών υλικών που έχουν συσσωρευτεί. Η όλη κατάσταση επιφέρει σημαντικές οικολογικές επιπτώσεις και προφανώς δεν μπορεί να συνεχιστεί. Παρόλα αυτά, προοπτική διεξόδου δεν φαίνεται να υπάρχει για την ώρα, από καμμιά κυβέρνηση, ενώ τα εργοτάξια είναι εγκαταλειμμένα εδώ και δώδεκα χρόνια !!

Μπροστά μας λοιπόν, και προφανώς και μπροστά σε οποιαδήποτε υπεύθυνη κυβέρνηση, υπάρχουν δυο εναλλακτικοί δρόμοι. Ο πρώτος είναι η ολοκλήρωση των έργων, η δημιουργία της τεχνητής λίμνης (πολλαπλού σκοπού), με αξιοποίηση των υδάτων για υδροηλεκτρική παραγωγή και αποθήκευση ενέργειας και με παράλληλη μεταφορά μέρους των υδάτων στη ΛΑΠ Πηνειού. Ο δεύτερος δρόμος είναι η καθαίρεση όλων των ημιτελών έργων και η απομάκρυνση χωματισμών, σκυροδεμάτων κλπ. με παράλληλη αποκατάσταση του τοπίου.

Άλλη εναλλακτική λύση ΔΕΝ προσφέρεται. Τα ανεύθυνα πολιτικά παιχνίδια, με δηλώσεις υπέρ η κατά των έργων, οι οποίες όμως δεν συνοδεύονται από τις αντίστοιχες πολιτικές δράσεις (δηλαδή ούτε ολοκληρώνουν τα έργα ούτε τα κατεδαφίζουν), έχουν εδώ και καιρό υπερβεί τα όρια ανοχής των πολιτών.

Επιβάλλεται συνεπώς η ταχεία απεμπλοκή του θέματος, με την διοργάνωση ειδικής συζήτησης στη Βουλή, όπου θα παρατεθεί το σύνολο των στοιχείων για τα έργα (οικονομικά, τεχνικά, περιβαλλοντικά), θα αναπτυχθούν όλες οι αιτιάσεις, ένθεν και ένθεν, με στόχο να υπάρξει (ελπίζουμε) μια σαφής απόφαση, που θα αποτελεί γνώμονα για τις ενέργειες της σημερινής αλλά και των επομένων Κυβερνήσεων, αφήνοντας πίσω την απραξία και την νοσηρή πραγματικότητα που βιώνουμε .

Εάν όμως μία τέτοια συζήτηση δεν πραγματοποιηθεί, μία οριστική απόφαση δεν ληφθεί άμεσα και η στασιμότητα παραταθεί, τότε οι πολιτικές ευθύνες θα βαρύνουν ΕΞΙΣΟΥ εκείνους που στα λόγια τάσσονται «κατά» των έργων (χωρίς όμως στην πράξη να δρομολογούν την καθαίρεση τους, αυτό δηλαδή που θα ήταν το μόνο συμβατό με όσα διακηρύσσουν), αλλά και εκείνους που, στα λόγια επίσης, υποστηρίζουν την ολοκλήρωση και λειτουργία των έργων, ξοδεύοντας όμως αναποτελεσματικά τον πολιτικό χρόνο που τους παρέχεται για να το πράξουν και που, χωρίς εξηγήσεις στο λαό για την μη τήρηση των δεσμεύσεων τους, συνεχίζουν την τακτική της απραξίας, κλείνοντας και αυτοί (όπως και οι προηγούμενοι) τα μάτια μπροστά στις σοβαρές επιπτώσεις που προκαλεί αυτή η στασιμότητα.

Παρόλα αυτά δεν είναι μόνον αυτός ο λόγος που επιβάλλει την οριστικοποίηση των αποφάσεων σχετικά με τα έργα αυτά. Επιγραμματικά αναφέρουμε επίσης τους αυξημένους κινδύνους καταστροφών ή/και απώλειας ανθρώπινων ζώων, λόγω πλημμυρών στις κατάντη της Συκιάς περιοχές, την αρνητική επίδραση αυτής της εκκρεμότητας στην επίλυση του υδατικού προβλήματος της Θεσσαλίας, την συσσώρευση συγχύσεων και αντιπαραθέσεων που διαμορφώνουν ένα «θολό» τοπίο και παρεμποδίζουν την ουσιαστική διαβούλευση για το θέμα, την ανάγκη αποδέσμευσης των οργάνων της διοίκησης από τα έργα αυτά (πχ. δαπάνες για φύλαξη και συντήρηση εργοταξίων, μέριμνα για προστασία από πλημμύρες, αντιμετώπιση καταρρεύσεων από τυχαία φαινόμενα, προστασία στελεχών από αστικές ευθύνες, διοικητική επιβάρυνση κλπ.).

Και ας μην ξεχνάμε πως έως σήμερα καμιά επίσημη και σαφής κυβερνητική απόφαση δεν έχει ληφθεί ώστε να ανατραπούν όλες οι κατά καιρούς παλαιότερες αποφάσεις της Βουλής και οι οποίες στήριζαν την συνέχιση κατασκευής των εργασιών (έως το 2009).

Συνεπώς, η επί δώδεκα χρόνια διακοπή εκτέλεσης των έργων (ας σημειωθεί πως μετά τον Ιανουάριο του 2014 ΔΕΝ ισχύει πλέον η αναστολή εργασιών που είχε παλαιότερα επιβάλλει το ΣτΕ) και η σιγή που έχει επιβληθεί τα τελευταία χρόνια από τα κυβερνητικά επιτελεία επί του θέματος, όλα αυτά είναι βέβαιο ότι συνιστούν ένα ζήτημα πολιτικής ηθικής και δημοκρατίας, το οποίο η κυβέρνηση οφείλει να εξαλείψει.

Νοέμβριος 2021

Για την Επιτροπή Διεκδίκησης επίλυσης Υδατικού προβλήματος Θεσσαλίας (Ε.Δ.Υ.ΘΕ)

Γιαννακός Κώστας, Πρόεδρος Γεωπονικού Συλλόγου Λάρισας,

Μπαρμπούτης Τάσος, μέλος ΔΣ ΕΘΕΜ,